

fra 1ste August 1851 til 1ste August 1852, og det viser sig da, at, medens der i de 1½ Aar er solgt 3000 Edr. Hartkorn, er der i det sidste Aar solgt 5000 Edr. (Tscherning: Hør! Det var af Frygt for Evangsloven!), altsaa forholdsviis mere end dobbelt saameget, og det uagtet der vel i Tidrummet fra 1ste Januar 1850 til 1ste August 1851 var ligesaa god Grund til at vente en Evangslov, som i det sidste Aar. (Tscherning: Nei! — Jo!). Disse Oplysninger skulle nu blive afgivne til det Udvalg, som jeg venter vil blive nedfat i denne vigtige Sag. Jeg er ganske vis paa — det kan ikke være Andet, — at der vil blive fremsat adskillige Grindringer imod og i Anledning af disse Talsforhold. (S. A. Han sen: Ja, det vil der!); men det er Ministeriets Overbeviisning, og det er denne Overbeviisning, som Ministeriet har lagt Vægt paa, at det Resultat i ethvert Tilfælde skal blive staaende fast, at Afhandelserne af Fæstegods ved Overenskomst mellem Godseiere og Fæstere er i stigende Fremgang; det er det, som er det første Hovedpunkt i Sagen.

Det andet Punkt, som Ministeriet har taget i Betragtning, er det Hovedspørgsmaal, om disse mange Afhandelser af Fæstegaarde i den sidste Tid ere fte til rimelige Priser, saa at Erhververne kunne ventes at blive ved Gaardene; jeg taler naturligviis om Afhandelserne i deres Heelhed, den enkelte Undtagelse kan man ikke have for Die. Ministeriet har antaget, at dette Spørgsmaal maa besvares med Ja, og jeg skal nu anføre, hvorefter det har antaget dette. Den første Grund herfor søger Ministeriet i en Sammenligning mellem de Priser, der ere givne af Fæsterne ved Kjøbet af deres Gaarde, og de Priser, der ere givne ved Salg af Gaarde, som alle rede vare Eiendomme, fra Bonde til Bonde. Den almindelige Gjennemsnitspris for Fæstegaarde, der ere solgte til Eiendom, har paa Derne været omtrent 700 Rbd. pr. Ed. Hartkorn; for Jylland har den været noget varelende, 4, 5 a 600 Rbd., men den er mindre paalidelig. Naar man nu lægger Mærke til, at, skøndt Priserne paa Selveiendom i det sidste Aar mod Forventning bestandigt ere stegne, saa overstiger denne Gjennemsnitspris dog

ikke meget $\frac{2}{3}$ af den Salgsverdi, som Selveierbøndergaarde i samme Tid ere udbragte til ved Salg fra Bonde til Bonde, saa vil jeg vel ikke sige, at det, naar man tager Hensyn til Fæstereiten, er et særdeles gunstigt Resultat (Hør!), men at Ministeriet har Ret, naar det, vel at mærke, finder det nævnte Resultat rimeligt. En stærkere Grund for sin Anskuelse søger Ministeriet imidlertid i en Sammenligning mellem Salgsprisen for de private Fæstegaarde og de Taxationer, der have fundet Sted paa Krongodset. Man maa nemlig ikke tabe af Sigte, at Loven om Krongodsets Afhændelse er gaaet ud fra, at der, i Genhold til de gamle Adkomster, som Fæsterne paa Krongodset havde, og og hvorefter de skulde have Jorden for rimelige Afgifter — Adkomster, som iøvrigt vare traadte ud af Kraft —, skulde indrømmes disse Fæstere noget billigere Billaar end de, som de private Fæstere billigviis kunne fordr. Nu er Resultatet af de paa Krongodset allerede afholdte Taxationer, som Rigsdagens Besuldmægtigede jo have tiltraadt, saaledes, at Forskjellen i Salgspriserne for Krongodsets Fæstegods og for det private Fæstegods ikke er betydelig, skøndt den naturligviis er noget lavere paa Krongodset.

Den sidste Grund, Ministeriet har for at antage, at Priserne have været rimelige, støtter sig ikke til Tal, men til en Betragtning, som Ministeriet dog har troet havde sit Værd. Det er sagt, og jeg er, navnlig forsaauidt det er sagt af den ærede Forslagsstiller, ganske vis paa, at det er sagt med fuld subjectiv Overbeviisning, at Indfæstningen er stegen i den Grad og Kjøbesummerne opstruede til den Højde, at, naar det saaledes skulde blive ved at gaa frem, saa maatte Fæstefamilierne forarmes eller, hvad deraf følger, saa maatte de eller deres Børn endog drives fra Gaardene. Var nu dette sandt — og det er dog vel egentlig et Hovedspørgsmaal i denne Sag —, saa maatte den offentlige Stemning i Landet hos dem, som staae udenfor, som hverken ere Godseiere eller Bønder, have vendt sig mod Godseierne.

Der kan, mine Herrer! mellem de Retshyndige tvistes om, hvorefter det virkelig ligger i vort hele Fæstelovgivningsvæsen, at Fæste-